

ΤΟ ΠΑΝΘΕΟΝ ΤΟΥ ΕΙΚΟΣΙΕΝΑ



«LA BELLA GRECA». 'Η ανδρεία μιᾶς ἠρωϊκῆς κόρης. Μὲ τὸ σπαθὶ στὰ χέρια κατὰ τῶν πειρατῶν!... 'Η συμμετοχὴ τῆς Μαντοῦς στὴν 'Επανάσταση. 'Η θυσίᾳ τῆς γιὰ τὸν ἀγῶνα. 'Η Μαντῶ ἀντιστρατήγης. 'Ο ἔρος τῆς πρὸς τὸν Δημήτριον. 'Αχαριστία καὶ ἀγνωμοσύνη. 'Ενα ἱστορικο ἔγγραφο. Τὰ τελευταία χρόνια τῆς Μαντοῦς κλπ.

Μέσα στὸ πάνθεον τῶν ἠρώων τῆς 'Επανάστασης, σεμνὴ καὶ ἐπιβλητικὴ, ξεχωρίζει μιὰ μεγάλη ἡρώϊς, ἡ ὁποία θάρρεσε νὰ τοποθετηθῆ στὸ πλευρὸ τῆς Μπουμπουλίας! 'Η Μαντῶ Μαυρογένους, ἀπὸ τὴν Πάρο, ἦταν κόρη τοῦ Νικολάου Μαυρογένους, ὁ ὁποῖος ἦταν ἀνεψιὸς τοῦ ἀποκεφαλισθέντος ἡγεμόνος τῆς Μολδοβλαχίας Νικολάου Μαυρογένους. 'Ο πατέρας τῆς μετὰ τὴν ἀποκεφάλισή τοῦ θεῖου του ὁ ὁποῖος εἶχε κατηγορηθῆ ὡς προδότης, ἔφυγε ἀπὸ τὴν καταδίωξι τῶν Τούρκων καὶ κατέφυγε στὴν Τεργεστή, ὅπου καὶ ἐγκαταστάθηκε ὀριστικῶς μετὰ τὴν οἰκογένειά του ὡς μεγαλέμπορος. 'Εκεῖ ἀρχισε νὰ βοηθῆ χρηματικῶς τοὺς προδρόμους τοῦ ἀγῶνος καὶ μάλιστα στὰ βιβλία του εὐρέθῃ γραμμένο καὶ δάνειο 20.000 χρ. χρυσίων ὑπὲρ τοῦ θαλασσομάχου Λάμπρου Κατσώνη.

'Η Μαντῶ, στὴν Τεργεστή, ξεχώριζε ἀπὸ ὅλες τῆς νέες γιὰ τὴν μόρφωσή της καὶ τὴν ομορφιά της, τόσο πάλαιστα πού ὅλοι τὴν ἔλεγαν «la bella Greca» ('Η 'Ωραία 'Ελληνίδα).

Στὶς παραμονὲς τῆς 'Επανάστασης, ὁ πατέρας τῆς πού ἦταν μεμυημένος στὴ Φιλικὴ 'Εταιρεία ἐγκατέλειπε τὴν Τεργεστή καὶ ἐγκαταστάθηκε στὴ Μύκονο, ὅπου καὶ πέθανε ἄξαφνα, πρὶν ἀκόμα ἐκρηγῆ ἡ 'Επανάστασις.

Μόλις ἐξεραγή ἡ 'Επανάστασις ἡ Μαντῶ ἐξώπλιτε δι' ἐξόδων τῆς δυὸ πλοία πρὸς καταδίωξι τῶν Τούρκων καὶ 'Αλγερινῶν πειρατῶν, οἱ ὁποῖοι ἐλθμαίνοντο τὸ Αἴγαλο. Κάποτε μάλιστα πού οἱ πειραταὶ εἶχαν ἀπιδράσει στὴ Μύκονο ἡ Μαντῶ χωρὶς νὰ διστάσῃ ἄρπαξε ἀπὸ τὴν πατριζὴ τῆς ὀπλοθήκη ἕνα σπαθὶ ἀπάνω στὸ ὁποῖο ἦταν χαραγμένες ἡ λέξεις: «Δίκασον, Κόριε, τοὺς ἀδικούντας με, πολέμῃσιν τοὺς πολεμοῦντας με, βασιλεῦν τῶν βασιλευόντων!» καὶ κρατώντας τὸ γυμνὸ στὰ χέρια της ὤρμησε ἐπὶ κεφαλῆς τῶν νησιωτῶν κατὰ τῶν πειρατῶν, φωνάζοντας: «Νίκη στὸ Σταυρὸ! Νίκη στὸν 'Ανδρείου!» Τόση ἦταν ἡ ὄρμη της καὶ τὸσο θάρρος ἐνέπνευσε στοὺς συμπατριῶτες της ὥστε οἱ πειραταὶ ἀναγκάστηκαν νὰ φύγουν κακὴν κακῶς ἀπὸ τὸ νησί, ἀφήνοντας πλοῦσια λάφυρα, ἐνῶ οἱ Μυκονιάτες ἐφώναζαν ἐνθουσιασμένοι: «Λόξα στὴ νικητρία Μαντῶ!

'Υστερ' ἀπὸ τὸ ἠρωϊκὸ της κατόρθωμα ἡ Μαντῶ κατόρισε δι' ἐξόδων τῆς ἕνα ἔνοπλο σῶμα γιὰ νὰ υπερασπίσεται τὴ Μύκονο ἀπὸ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Τούρκων καὶ τῶν πειρατῶν. Μὰ ἡ Μαντῶ δὲν ἐφρόντισε μονάχα γιὰ τὴν ἀμυνα τῆς πατρίδος της, ἀλλὰ ἀφοῦ πῶλησε τὰ ὑπάρχοντά της φόρεσε ἀντρίκια ρούχα ἐπί κεφαλῆς ἐνὸς σώματος ἀπὸ διαλεκτοὺς Μυκονιάτες καὶ συμμετέσχε μετὰ γενναίτητα σὲ ὅλες τῆς μάχες πού ἐγιναν στὴν ἀνατολικὴ 'Ελλάδα.

'Επειτα μετὰ τὸ δυὸ πλοία πού ἡ ἴδια εἶχε ἐξοπλίσει ἀκολούθησε τὸ ναύαρχο Τομπλάκη καὶ ἀφοῦ στρατολόγησε 600 νησιώτες ἔσπευσε νὰ βοηθήσῃ τὴν πολιορκουμένη Κάρυστο. 'Υστερα κατόπι διαταγῆς τῆς ὑπὸ τὸν 'Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο προσωρινῆς κυβερνήσεως, πῆγε στὴ Θεσσαλία γιὰ ν' ἀνακοπήσῃ τὴν κἀθοδο τοῦ Σελῆμ Πασσά καὶ πολέμησε ἠρωϊκὰ στὸ Πήλιο, στὴ Λεβάδεια, στὴ Φθιώτιδα, κλπ.

'Οταν ἐτελείωσε ἡ 'Επανάστασις ἡ Μαντῶ πῆγε στὸ Ναυπλίο. 'Εκεῖ πρώτῃ κατέθεσε τὰ κοσμητήριά της καὶ ὅτι τῆς εἶχε ἀπομείνει ἀπὸ τὴν μεγάλη περιουσία της, ὑπὲρ τῶν προσφύγων τοῦ Μεσολογγίου. 'Εταῖ ἡ Μαντῶ ἀπόμεινε φτωχὴ καὶ

ζήτησε σὲ λίγα χρόνια ἀπὸ τὴ Συνέλευση ἕνα σπίτι γιὰ νὰ κατοικῆ χωρὶς νὰ πληρώνη. Τῆς παρεχώρησαν ἕνα σπίτι κοντὰ σ' ἐκεῖνο στὸ ὁποῖο κατοικοῦσε ὁ ἐνδοξὸς Στρατηγὸς Δημήτριος 'Υψηλάντης. Πολλοὶ λέγουν ὅτι ἡ Μαντῶ ἀγαποῦσε μετὰ τὸν 'Υψηλάντη καὶ φαίνεται ὅτι αὐτὴ εἶνε καὶ ἡ ὀλήθεια.

Απὸ τὸ Ναυπλίο ἡ Μαντῶ ἐπέστειλε διαρκῶς ἐκκλήσεις στοὺς ὁμογενεῖς τοῖ Λονδίνου καὶ τῶν Παρισίων ζητώντας τὴν συνδρομὴ τους γιὰ τὴν ἐπούλωση τῶν πληγῶν τῆς πατρίδος. Εἶνε δὲ ὀλήθεια ὅτι ἡ θερμὴ αὐτῆς ἐκκλήσεις τῆς Μαντοῦς συνετέλεσαν ὄχι μόνον νὰ σταλοῦν χρήματα στὴν 'Ελλάδα, ἀλλὰ ἐτόνωσαν καὶ τὸ φιλελληνικὸ ρεῖμα τοῦ 'Εσωτερικοῦ.

Δυστυχῶς ὅμως ἡ ἐρωτικὴ σχέση της μετὰ τὸν Δημήτριο 'Υψηλάντη ἐγιναν ἀρορηθὴ νὰ ἐκδιωχθῆ ἡ Μαντῶ μ' ἀγνωμοσύνη καὶ σκαιότητα ἀπὸ τὸ Ναυπλίο καὶ νὰ μεταφερθῆ σχεδὸν ἀκούσιως στὴν Μύκονο.

Πρὶν ὅμως συμβῆ αὐτὸ καὶ λίγο πρὸς τῆς συγγεράς δολοφονίας του, ὁ Καποδίστριας ἀναγνωρίζοντας τῆς πατριωτικῆς ὕψισης τῆς Μαντοῦς τῆς ἀπένευσε τὸν ἐπίτιμο βαθμὸ τοῦ ἀντιστρατήγους, μετὰ τῶν σχετικῶν τιμῶν καὶ ἀποδοχῶν, καὶ τῆς ἀνέθεσε συγχρόνως καὶ τὴν ἀνωτάτην ἐποπτείαν τοῦ Παρθεναγωγείου Ναυπλίου.

Μετὰ τὴν δολοφονία ὅμως τοῦ Καποδίστρια, πού τὴν ἐλύπησε ἐξαιρετικὰ, καὶ τὴν ἔφυγε τὸν 'Οθωνος, τὸ 'Υπουργεῖο τῶν στρατιωτικῶν ἀρνήθηκε νὰ τῆς δώσῃ τὰ ἀριστεία καὶ τοὺς βαθμοὺς, οἱ ὁποῖοι τῆς εἶχαν ἀπονεμηθῆ ὑπὸ τῆς ἐν Τροικῆνι 'Εθνοσυνελεύσεως. Τότε ἡ Μαντῶ ἀπῆλυθε τὴν ἀκόλουθον διαμαρτυρίαν, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ἐν ἀγνωστο ἱστορικὸ ντοκουμέντο:



Mantho's signature in cursive script.

«'Η Γραμματεία δὲν ἐγκρίνει νὰ ἔμβω εἰς τὰ δικαιώματα τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ, ὡς νὰ ἦσαν ἄλλης φύσεως αἱ πρὸς τὴν πατριδα ἐκδουλεύσεις μου ἀπὸ τὰς ἐκδουλεύσεις τῶν ἄλλων ἀξιωματικῶν καὶ εἰς τὸν 'Ἔθνος εἰς τὰς προηγουέας καὶ τὰ θεολογικά του νὰ ἔκαμ διάκρισι ποτὲ μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν τῶν στρατιωτικῶν ὑπερασπιστῶν ἢ ἄλλως πὸς θνισασθεῖων ὑπὲρ αὐτοῦ. 'Η γραμματεία ἔπρεπε νὰ με θεωρήσῃ ὡς προσωπικῶς ἀγωνοσάμενη κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος, ὡς θυσίασαν ὑπερῶνους χρηματικὰς ποσότητας ἰδικὰς μου, ὡς στρατολογήσασαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος καὶ ἐκπληρώσασαν καθήκοντα στρατιωτικά κατὰ τὴν ἑξῆρὰν καὶ θάλασσαν.»

Δυστυχῶς ὅμως τότε ἔπνευσε ὁ ἀνεμος τῆς ἀγνωμοσύνης. 'Η Βαυαρικὴ καὶ ἡ ἑκπαιδὴ τῶν ἀρματωλῶν δὲν ἐπέτρεπαν ν' ἀναγνωρισθοῦν ἡ ὑπηρεσίαι τῆς ὁποῖες εἶχαν προσφέρει στὸν ἀγῶνα ἀγῶνι καὶ ἀθόρυβοι πατριώτες.

'Η Μαντῶ ἀπογοητευμένη καὶ συντριμμένη ἀπὸ τὰ λυπηρὰ ἀτυχήματα, θρηνώνας γιὰ τὸ φόνο τοῦ Καπιδίστρια καὶ τὸ θάνατο τοῦ Δημητρίου 'Υψηλάντου ἀπεσύρθη στὸ σπίτι τῆς μητέρας της στὴ Μύκονο. Μετὰ τὸ θάνατο τῆς μητέρας της, κατὰ τὸ 1838, ἐπῆγε στὴν Πάρο ὅπου καὶ ἔμεινε μέχρι τοῦ θανάτου της, φιλοξενουμένη ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς της καὶ τιμωμένη ἀπὸ τοὺς Παρίους.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

'Υπὸ τοῦ Οἴκου 'Ελευθερουδάκη ἐξεδόθησαν καὶ αἱ ὑπ' ἀριθμὸν 6, 7, 8 «'Επιφυλλίδες», μετὰ ἑξῆς θέματα: «Φιλελληνισμὸς ἐν 'Αμερικῇ κατὰ τὴν 'Ελλ. 'Επανάστασιν», «Τὸ Γλωσσικὸν Ζήτημα τῶν 'Ελλήνων καὶ τῶν 'Ιταλῶν», «Αἱ 'Αθήναι τὸ 1854».

